

บทที่ ๖

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ ก็เพื่อต้องการทราบถึงลักษณะของผู้ที่มีความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และยุติการมีบุตรโดยจะเลือกเอาวิธีทำหมันเป็นวิธีคุมกำเนิด และศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีอิทธิพลต่อ ความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดที่จะทำหมัน ของตัวอย่าง โดยอาศัยข้อมูลจากโครงการวิจัยชื่อ โครงการย้ายถิ่นของประชากรกับการพัฒนา ซึ่งดำเนินการวิจัย โดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๒๔

ในการศึกษาได้ตั้งสมมติฐาน ๖ ข้อ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ อายุ จำนวนบุตรที่ต้องการ วิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ (ตัวกำหนดโดยตรง) การศึกษา อาชีพ และเขตที่อยู่อาศัย (ตัวกำหนดโดยอ้อม) กับตัวแปรตาม ๒ ตัว คือ ความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดที่จะทำหมัน

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งออกเป็น ๓ วิธีคือ

๑. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ๑ ตัว กับตัวแปรตามโดยใช้ร้อยละ และสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางเนื้อหา คือ Yule's Q
๒. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปรอิสระ กับอัตราส่วนร้อยละของตัวแปรตาม
๓. ศึกษาว่าปัจจัยอะไรเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดที่จะทำหมัน โดยอาศัยสถิติที่เรียกว่า พหุคูณถอย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร จากการวิเคราะห์ในส่วนที่หนึ่ง และส่วนที่สอง พอสรุปได้ดังนี้

๑.๑ หัวกำหนดโดยตรง

ก. อายุ พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางลบ กับความคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตร กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อย คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูง และความคิดนี้จะลดลงเมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีอายุมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยก็พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรเช่นเดิม ยกเว้นเขตชนบทพัฒนาที่อายุไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในความคิดนี้

ข. จำนวนบุตรที่ต้องการ โดยภาพรวมทั้งประเทศ พบว่าจำนวนบุตรที่ต้องการไม่ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างในความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยกลับพบว่ามีความสัมพันธ์ที่แตกต่างและไม่สอดคล้องกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ในเขตกรุงเทพมหานคร หัวหน้าครัวเรือนที่ต้องการมีบุตรน้อย คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรต่ำกว่า ในเขตเทศบาลอื่นหัวหน้าครัวเรือนที่ต้องการมีบุตรน้อยคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า ในเขตชนบทพัฒนาพบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เป็นเช่นเดียวกันกับเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนเขตชนบทด้อยพัฒนา กลับพบเป็นตรงกันข้ามกับเขตชนบทพัฒนา

ค. การใช้การวางแผนครอบครัว โดยภาพรวมทั้งประเทศพบว่าไม่มี ความสัมพันธ์กับความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรเลย และเมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยก็พบว่าการใช้การวางแผนครอบครัวกับความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทุกเขตที่อยู่อาศัย

ง. วิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ โดยภาพรวมทั้งประเทศพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ใช้การวางแผนครอบครัววิธีชั่วคราวคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ใช้วิธีวางแผนครอบครัวแบบถาวรแต่ไม่มากนัก เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยพบว่าในเขตเมืองคือกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น หัวหน้าครัวเรือนที่ใช้วิธีการวางแผนครอบครัวแบบชั่วคราวคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า ส่วนในเขตชนบทกลับพบเป็นตรงกันข้ามคือ หัวหน้าครัวเรือนที่ใช้วิธีการวางแผนครอบครัวแบบถาวรคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้กับความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรอยู่ในระดับต่ำ

๑.๒ ตัวกำหนดโดยอ้อม

ก. การศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรกล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาดำกว่าคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่าในทุกเขตที่อยู่อาศัย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในเขตเทศบาลอื่นการศึกษาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรมากนัก ส่วนในเขตชนบทพัฒนาการศึกษามีอิทธิพลต่อความคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงสุด

($Q = ๐.๔๒$)

ข. อาชีพ โดยภาพรวมทั้งประเทศพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ และ $Q = ๐.๓๐$ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในเขตเมืองคือกรุงเทพ - มหานคร และเขตเทศบาลอื่นซึ่งร้อยละ ๘๘ ประกอบอาชีพบริหารและการจัดการ บริการ และกรรมกร พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพกรรมกร

คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพต่ำกว่า (คือต้องใช้แรงงานสูงกว่า) คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า

ค. สถานภาพการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมทั้งประเทศหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานของตัวเอง คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานเป็นข้าราชการ ลูกจ้างรัฐบาล และลูกจ้างเอกชน แต่เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงาน กับความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรไม่ได้สอดคล้องตามระดับการพัฒนาของชุมชน กล่าวคือ เขตกรุงเทพมหานครและเขตชนบทพัฒนา หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานของตัวเองคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า ในเขตเทศบาลอื่น และชนบทด้อยพัฒนา หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นข้าราชการ ลูกจ้างรัฐบาลและลูกจ้างเอกชนคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า

ง. รายได้ พิจารณาจากทุกเขตที่อยู่อาศัยพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับความคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตร (Q สูงสุด = ๐.๒๘) ในเขตเมืองคือกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า ในเขตชนบทพัฒนาพบในแบบแผนเดียวกันกับเขตเมือง ส่วนในเขตชนบทด้อยพัฒนากลับพบเป็นตรงกันข้าม

จ. ความทันสมัย พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางลบ กับความคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตร กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับความทันสมัยต่ำกว่าคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่า ซึ่งความสัมพันธ์นี้เห็นได้ชัดในเขตเมือง (กรุงเทพมหานครและเทศบาลอื่น) ส่วนเขตชนบทพบว่า ระดับความทันสมัยไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในความคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรมากนัก

จ. เขตที่อยู่อาศัย พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และเมื่อพิจารณาตามระดับการพัฒนาของชุมชนพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทด้อยพัฒนา คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรสูงสุด ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนพัฒนาสูงสุด คือกรุงเทพมหานครคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรต่ำสุด ไม่ว่าจะนำเอาตัวแปรอิสระอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาด้วยก็ตาม ซึ่งข้อค้นพบนี้ไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๓๕ ร้อยละของความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร จำแนกตามตัวแปรอิสระ และเขตที่อยู่อาศัย (สรุป)

ตัวแปรอิสระ	กรุงเทพ มหานคร	เทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
<u>ตัวกำหนดโดยตรง</u>					
อายุ (๑๕-๓๔ ปี)	๗๑.๗	๘๑.๐	๘๐.๔	๘๕.๐	๗๘.๖
จำนวนบุตรที่ต้องการ(๐-๒คน)	๖๖.๕	๘๐.๘	๗๗.๕	๘๖.๓	๗๖.๐
การใช้การวางแผนครอบครัว (ใช่)	๗๓.๔	๗๑.๑	๘๑.๐	๕๔.๓	๗๕.๗
วิธีวางแผนครอบครัวที่ใช้ (ชั่วคราว)	๗๔.๐	๘๐.๒	๗๗.๘	๘๓.๓	๗๘.๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ตารางที่ ๓๕ ร้อยละของความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร จำแนกตามตัวแปรอิสระ และ เขตที่อยู่อาศัย (สรุป) (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	กรุงเทพมหานคร มหานคร	เทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั่วประเทศ
<u>ตัวกำหนดโดยอ้อม</u>					
การศึกษา (ประถมศึกษา และต่ำกว่า)	๗๑.๑	๗๕.๒	๘๑.๙	๘๓.๗	๗๗.๘
อาชีพ (เกษตร)	-	-	๘๒.๑	๘๓.๔	๘๒.๘
สถานภาพการทำงาน (ทำงานของตัวเอง)	๗๐.๓	๗๑.๗	๘๒.๓	๘๓.๑	๗๗.๕
รายได้ (ต่ำกว่า)	๖๘.๓	๗๘.๑	๗๙.๑	๘๔.๙	-
ระดับความทันสมัย (ต่ำกว่า)	๗๕.๓	๗๙.๐	๘๐.๘	๘๔.๑	๘๐.๑
รวม	๖๙.๐	๗๕.๐	๘๐.๕	๘๓.๙	๗๕.๗

หมายเหตุ: ค่าร้อยละของตัวแปรอิสระเป็นค่าร้อยละของ รายการ ที่มีอิทธิพล ต่อความคิดที่จะเว้นระยะการมีบุตร สูงกว่า รายการอื่น เช่น อายุ แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คืออายุน้อยกว่า (๑๕-๓๔ ปี) และอายุ สูงกว่า (๓๕ ปีขึ้นไป) หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า คิดที่จะ เว้นระยะการมีบุตรสูงกว่าจึงนำเอาค่าร้อยละของอายุน้อยกว่า (๑๕-๓๔ ปี) มาแสดงในตารางนี้ ตัวแปรอิสระอื่นๆ ก็เช่นกัน

๒. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสำคัญที่มีผลต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร จากการวิเคราะห์ในส่วนที่สาม สรุปได้ดังนี้

ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวอย่างการวิเคราะห์ออกเป็น ๓ เขต คือ เขตเมือง เขตชนบท และรวมทั้งประเทศ ตัวแปรที่ถูกเลือกนำมาศึกษามีความแตกต่างกัน และมีจำนวนไม่เท่ากันในแต่ละเขต โดยภาพรวมทั้งประเทศ ตัวแปรที่นำมาศึกษามี ๔ ตัวแปร พบว่าความทันสมัย มีผลต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรมากที่สุด รองลงมาได้แก่อาชีพ และ อายุ และ ตัวแปรอิสระทั้ง ๓ ตัว มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับสูง (.๐๐๑, .๐๑) ในเขตเมือง ตัวแปรอิสระ ถูกเลือกมาศึกษา ๗ ตัว พบว่า วิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้มีความสัมพันธ์กับความคิดเกี่ยวกับ

การเว้นระยะการมีบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรอื่นๆไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในเขต
ชนบท ได้เลือกตัวแปรอิสระมาศึกษา ๖ ตัว พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
และอายุ มีผลต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรมากที่สุดรองลงมาได้แก่ สถานภาพการ
ทำงาน และวิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้

๓. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดที่จะทำหมัน จากการวิเคราะห์ในส่วนที่หนึ่งและส่วน
ที่สอง สรุปได้ดังนี้

๓.๑ ตัวกำหนดโดยตรง

ก. อายุพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางลบ และก่อให้เกิดความแตกต่าง
ในความคิดที่จะทำหมันในระดับสูง ($Q=0.๗๕$) กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มี
อายุน้อยกว่า คิดที่จะทำหมันสูงกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า ทั้งนี้ไม่ว่า
จะเป็นการวิเคราะห์ในเขตเมือง เขตชนบท หรือรวมทั้งประเทศ ซึ่งเป็นไปตาม
สมมติฐานที่ตั้งไว้

ข. จำนวนบุตรที่ต้องการ พบว่าไม่ได้มีความสัมพันธ์ และก่อให้เกิดความ
แตกต่าง ในความคิดที่จะทำหมันมากนัก โดยภาพรวมทั้งประเทศ และเขตเมือง
หัวหน้าครัวเรือนที่ต้องการบุตรน้อยกว่า คิดที่จะทำหมันสูงกว่า เพียงเล็กน้อย ส่วน
ในเขตชนบท หัวหน้าครัวเรือนที่ต้องการบุตร ๒ คน หรือน้อยกว่า และ ๓ คนขึ้นไป
คิดที่จะทำหมันในอัตราร้อยละเท่าๆ กัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้

ค. การใช้การวางแผนครอบครัว พบว่ามีความสัมพันธ์กับความคิดที่จะทำ
หมันในระดับสูง ($Q=0.๕๓$) และหัวหน้าครัวเรือนที่ใช้วิธีการวางแผนครอบครัว
คิดที่จะทำหมันสูงกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ใช้การวางแผนครอบครัวอย่างเห็นได้ชัด
ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ในเขตเมือง เขตชนบท หรือรวมทั้งประเทศ

ง. วิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ โดยภาพรวมทั้งประเทศพบว่า วิธีการ
วางแผนครอบครัวที่ใช้ (วิธีชั่วคราวและวิธีถาวร) ไม่ได้มีอิทธิพล และก่อให้เกิด
ความแตกต่างในความคิดที่จะทำหมัน เมื่อพิจารณาเป็นรายเขตที่อยู่อาศัย พบว่า
ไม่มีความสอดคล้องกันระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท โดยที่ในเขตเมือง หัวหน้า
ครัวเรือนที่ใช้วิธีชั่วคราว คิดที่จะทำหมันสูงกว่า ส่วนในเขตชนบทกลับพบเป็นตรง
กันข้าม

๓.๒ ตัวกำหนดโดยอ้อม

ก. การศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคิดที่จะทำหมัน และเป็นความสัมพันธ์ในระดับสูง ($Q=0.46$) ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาในเขตเมือง หรือรวมทั้งประเทศ ส่วนในเขตชนบท ไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมันได้ เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาขึ้นไปมีเพียง ๑๐ ราย

ข. อาชีพ พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคิดที่จะทำหมัน ในระดับปานกลาง ($Q=0.43$) หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตร คิดที่จะทำหมันต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ ที่ต้องใช้แรงงาน (กรรมกร และเกษตรกร) คิดที่จะทำหมันต่ำกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้แรงงาน

ค. สถานภาพการทำงาน พบว่า สถานภาพการทำงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดที่จะทำหมัน แตกต่างกันในเขตเมือง หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นข้าราชการ ลูกจ้างรัฐบาล และลูกจ้างเอกชน คิดที่จะทำหมันสูงกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานของตัวเอง ส่วนในเขตชนบท กลับพบเป็นตรงกันข้าม

ง. รายได้ พบว่า ความแตกต่างของรายได้ ไม่มีอิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมัน ไม่ว่าจะพิจารณาในเขตเมืองหรือเขตชนบท

จ. ความทันสมัย โดยภาพรวมทั้งประเทศพบว่า ระดับความทันสมัย มีอิทธิพลในทางบวก ($Q=0.26$) แต่เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยพบว่า ระดับความทันสมัย ไม่ได้มีอิทธิพล และก่อให้เกิดความแตกต่างในความคิดนี้

ฉ. เขตที่อยู่อาศัย พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง คิดที่จะทำหมันสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท และเมื่อนำเอาตัวแปรอื่นๆ มาร่วมพิจารณาด้วย ก็พบว่าในทุกตัวแปร หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง คิดที่จะทำหมันสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด

ตารางที่ ๓๖ ร้อยละ ของความคิดที่จะทำหมัน จำแนกตามตัวแปรอิสระ และเขตที่อยู่อาศัย
ของหัวหน้าครัวเรือน

ตัวแปรอิสระ	เขตเมือง	เขตชนบท	ทั้งประเทศ
<u>ตัวกำหนดโดยตรง</u>			
๑. อายุ (๑๕-๓๔ ปี)	๘๐.๑	๕๘.๐	๗๒.๗
๒. จำนวนบุตรที่ต้องการ(๐-๒ คน)	๖๔.๖	๓๕.๖	๕๒.๓
๓. การใช้การวางแผนครอบครัว (ใช่)	๗๓.๗	๕๒.๑	๖๕.๓
<u>ตัวกำหนดโดยอ้อม</u>			
๔. ระดับการศึกษา (มัธยมศึกษาและ สูงกว่า)	๗๓.๖	-	๗๑.๗
๕. อาชีพ (ไม่ใช่เกษตรกร)	๖๐.๒	-	๕๘.๐
๖. สถานภาพการทำงาน(ข้าราชการ, ลูกจ้าง)	๖๖.๘	๒๘.๔	๖๒.๑
๗. รายได้ (ต่ำกว่า)	๕๘.๘	๓๐.๕	-
๘. ความทันสมัย (๖+)	๕๘.๘	๓๔.๕	๕๕.๗
รวม	๖๐.๑	๓๔.๘	๕๘.๗

หมายเหตุ: ค่าของตัวแปรอิสระที่นำมาแสดงในตารางเป็นค่าของ รายการ ที่แสดง
ความคิดที่จะทำหมันสูงกว่า เช่น อายุ แบ่งออกเป็น ๒ รายการ
คือ ๑๕-๓๔ ปี กับ ๓๕ ปี ขึ้นไป และพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ ๑๕-๓๔ ปี
คิดที่จะทำหมันสูงกว่า จึงได้นำเอา ร้อยละของความคิดที่จะทำหมัน ของอายุ
๑๕-๓๔ ปี มาแสดงในตาราง และ ตัวแปรอิสระอื่นๆ ก็เช่นกัน

๔. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสำคัญที่มีผลต่อความคิดที่จะทำหมัน จากการวิเคราะห์
ในส่วนที่สาม สรุปได้ดังนี้

ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวอย่างการวิเคราะห์ออกเป็น ๓ เขต คือ เขตเมือง
เขตชนบท และรวมทั้งประเทศ ตัวแปรที่ถูกเลือกนำมาศึกษา มีความสอดคล้องกันในแต่ละเขต
โดยภาพรวมทั้งประเทศ ตัวแปรที่เลือกนำมาศึกษา มี ๕ ตัว พบว่า อายุมีอิทธิพลต่อความคิดที่จะ
ทำหมันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การศึกษา การใช้การวางแผนครอบครัว และอาชีพ อายุและการ
ศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๐๑ ส่วนการใช้การวางแผนครอบครัวและอาชีพมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ และ .๑๐ ตามลำดับ ในเขตเมือง ตัวแปรที่ถูกเลือก
นำมาศึกษามี ๕ ตัว พบว่า อายุ มีอิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมันมากที่สุด รองลงมาได้แก่การศึกษา
การใช้การวางแผนครอบครัว และอาชีพ ตัวแปรอิสระ ๒ ตัว คือ อายุ และการศึกษา มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นสูง (.๐๐๑) ส่วนการใช้การวางแผนครอบครัว และอาชีพ มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๑๐ ในเขตชนบทตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษามีเพียง ๔ ตัว พบว่า
อายุ มีอิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมันมากที่สุด เช่นเดียวกับเขตเมือง และภาพรวมทั้งประเทศ และ
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นสูง (.๐๐๑) รองลงมาได้แก่การใช้การวางแผนครอบครัว
และอาชีพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๗ สรุปความสัมพันธ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร

ตัวแปรอิสระ	เป็นไปตาม สมมติฐาน	กรุงเทพ	เขตเทศ	ชนบท	ชนบทด้อย	ทั้งประเทศ		R
		มหานคร	บาลอื่น	พัฒนา	พัฒนา	R ₂	R	
		UQ	UQ	R ₁		R ₂		
<u>ตัวกำหนดโดยตรง</u>								
-อายุ	เป็น	๐.๑๔	๐.๓๓	- ๐.๐๐	๐.๓๐	- ๐.๑๔		***
-จำนวนบุตรที่ ต้องการ	ไม่เป็น	๐.๑๒	๐.๒๖	- ๐.๒๑	๐.๑๕	- ๐.๐๐		-
-การใช้การวางแผน ครอบครัว	-	๐.๐๘	๐.๐๖	- ๐.๑๑	๐.๑๔	- ๐.๐๑		-
-วิธีการวางแผน ครอบครัวที่ใช้	เป็น	๐.๐๓	๐.๔๐	** ๐.๑๗	๐.๐๘	- ๐.๑๔		-
<u>ตัวกำหนดโดยอ้อม</u>								
-การศึกษา	ไม่เป็น	๐.๑๖	๐.๐๑	- ๐.๔๒	๐.๑๓	- ๐.๓๐		-
-อาชีพ	ไม่เป็น	๐.๐๕	-	- ๐.๓๓	๐.๓๓	- ๐.๓๐		***
-สถานภาพการทำงาน	-	๐.๐๕	๐.๑๔	- ๐.๓๒	๐.๕๒	- ๐.๑๒		-
-รายได้	-	๐.๐๘	๐.๒๘	- ๐.๑๒	๐.๑๘	-		-
-ความทันสมัย	-	๐.๒๔	๐.๑๗	- ๐.๐๓	๐.๐๗	- ๐.๒๕		****
-เขตที่อยู่อาศัย	ไม่เป็น	-	-	-	-	-		-

**** ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

*** ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

** ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

* ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๑๐

R = หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของทั้งประเทศ

R₁ = หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของเขตเมือง (กรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น)

R₂ = หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของ เขตชนบท (ชนบทพัฒนา และชนบทด้อยพัฒนา)

ตารางที่ ๓๘ สรุปความสัมพันธ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดที่จะทำหมัน

ตัวแปรอิสระ	เป็นไปตาม สมมติฐาน	เขตเมือง		เขตชนบท		ทั้งประเทศ	
		UQ	R	UQ	R	UQ	R
ตัวกำหนดโดยตรง							
-อายุ	เป็น	๐.๓๖	****	๐.๖๔	****	๐.๓๕	****
-จำนวนบุตรที่ต้องการ	ไม่เป็น	๐.๑๔	-	๐.๐๐	-	๐.๐๔	-
-การใช้การวางแผนครอบครัว	-	๐.๔๔	*	๐.๕๕	**	๐.๕๓	**
-วิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้	-	๐.๓๖	-	๐.๔๓	-	๐.๐๒	-
ตัวกำหนดโดยอ้อม							
-การศึกษา	เป็น	๐.๔๖	****	๐.๑๑	-	๐.๕๖	****
-อาชีพ	ไม่เป็น	๐.๒๐	*	๐.๑๖	-	๐.๔๓	*
-สถานภาพการทำงาน	-	๐.๓๔	-	๐.๑๔	-	๐.๔๑	-
-รายได้	-	๐.๐๐	-	๐.๐๓	-	-	-
-ความทันสมัย	-	๐.๐๐	-	๐.๐๑	-	๐.๒๖	-
-เขตที่อยู่อาศัย	ไม่เป็น	-	-	-	-	-	-

**** ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

*** ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

** ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

* ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๑๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาถึงเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความคิด เกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตรและความคิดที่จะทำหมัน ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของประชากรที่มีความคิดในเรื่องดังกล่าวว่าเป็นอย่างไร และทำให้ทราบถึงปัจจัยหรือตัวกำหนดที่มีอิทธิพลต่อความคิดดังกล่าวตาม เขตที่อยู่อาศัยของประชากร ตัวอย่างด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษานี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ หรือ ยุทธวิธีการปฏิบัติงาน (Strategies) ในด้านการจูงใจ และให้บริการวางแผนครอบครัวที่สอดคล้องกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕-๒๕๒๙) แล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ในด้านวิชาการ โดยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาเรื่องนี้ ในรายละเอียดต่อไป รวมทั้งการเปิดแนวทางและเป็นเครื่องช่วยในการพัฒนาสมมติฐานเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดที่จะทำหมัน

จากผลการศึกษานี้ ใคร่ขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. ควรทำการศึกษารว้าง เรื่องนี้เพิ่มเติม โดยศึกษาคู่สามีภรรยา ที่มีอายุ อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ (๑๕-๔๙ ปี) ในระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ และการนำไปใช้ เพื่อการวางแผนปฏิบัติงาน และรณรงค์ทางด้านการวางแผนครอบครัวที่เหมาะสม
๒. ในการศึกษา ควรเพิ่มเนื้อหา หรือคำถามที่เกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และการทำหมัน มากยิ่งขึ้น เพื่อจะสามารถนำผลของการวิจัยมาใช้อย่างกว้างขวาง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
๓. ควรสร้างคำถามให้มีความกระชับ (concise) เพื่อการแปร "ความคิด" ไปเป็นการปฏิบัติ มีความหมายมากขึ้น โดยการสร้างคำถาม "เงื่อนไข" ที่เป็นสถานการณ์จริง และไม่ต้องสมมติ (ดูรายละเอียดใน พิษิต พิทักษ์เทพสมบัติ การเขียนคำถาม : กระบวนการต่อเนื่อง Research note (เอกสารอัดสำเนา)